

**ઈમામ (અ.સ.)ની
ગયબતમાં ઈમામ
(અ.સ.)થી
નઝદીકીના
રસ્તાઓ**

મઅરેફત-મોહબ્બત-ખિદમત

કિતાબનું નામ : ઈમામ (અ.સ.)ની ગયબતમાં ઈમામ
(અ.સ.)થી નઝદીકીના રસ્તાઓ

પ્રકાશનનું વર્ષ : શાબાન, હી.સ. ૧૪૩૭, ઈ.સ. ૨૦૧૬

પ્રકાશક : એસોસીએશન ઓફ ઈમામ મહદી (અ.સ.)
પો.બોક્સ નં. ૧૯૮૨૨
મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૫૦

અનુક્રમણિકા

વિષય	પાના
ઈમામ (અ.સ.)ની ગયબતમાં ઈમામ (અ.સ.)થી નઝદીકીના રસ્તાઓ	૩
મઅરેફત-મોહુબ્બત-ખિદમત	૩
ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની ખુબીઓ અને ખાસીયતોની મઅરેફત	૧૪
ઈમામ (અ.સ.)ની મોહુબ્બત	૧૮
એક બીજી રિવાયત	૨૬
ઈમામ (અ.સ.)ની ખિદમત	૩૧
૧) અલ્લાહની આયતોની તિલાવત	૩૪
૨) રૂહાની અને ચારિત્ર્યની તઅલીમ	૩૬
૩) ઈલ્મ અને હિકમતની તઅલીમ	૪૦
૪) એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની વિલાયતની તબ્લીગ	૪૩

ઈમામ (અ.સ.)ની ગયબતમાં ઈમામ (અ.સ.)થી નઝદીકીના રસ્તાઓ

મઅરેફત-મોહબ્બત-ખિદમત

ખુદાવંદે આલમે ઈન્સાનોને ઈબાદત માટે પૈદા કર્યા છે અને ઈબાદતનો મકસદ અલ્લાહ તઆલાની નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવી છે. તે ઈબાદત કે જેનો મકસદ અલ્લાહની નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવી ન હોય તેને રિયાકારી અને શીર્ક કહેવામાં આવે છે. ઈબાદત માટે માઅરફેત જરૂરી છે. હઝરત ઈમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.) એ પોતાના સહાબી જનાબે અબુ હુમ્ઝાને ફરમાવ્યું:

‘ચોક્કસ! ખુદાવંદે આલમની ઈબાદત ફક્ત તે જ કરે છે જે તેની મઅરેફત ધરાવે છે. અગર કોઈ ખુદાની માઅફરેત વગર ઈબાદત કરે છે તો તેની ઈબાદત હૈરાની અને ગુમરાહી સિવાય બીજું કંઈ નથી.’

અરજ કરી: હું તમારા ઉપર કુરબાન થાવ! ખુદાની ઈબાદત શું છે? ફરમાવ્યું:

‘ખુદાની તસ્દીક કરવી, તેના રસુલ (સ.અ.વ.)ની તસ્દીક કરવી, અલી (અ.સ.)ની વિલાયત અને ઈમામતને કબુલ કરવી, હિદાયતના ઈમામો (અ.મુ.સ.)ની ઈમામતને તસ્લીમ કરવી અને તેમના દુશ્મનોથી બરાઅત કરવી. આ રીતે ખુદાની મઅરેફત પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

(કાફી, ભાગ-૧, પાના નં. ૧૮૦, હ. ૧)

અસંખ્ય રાવીઓએ હઝરત ઈમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.) અથવા હઝરત ઈમામ જઅફર સાદિક (અ.સ.)થી આ રિવાયતની નોંધ કરી છે કે જેમાં ઈમામ (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું:

‘બંદો ત્યાં સુધી મોઅમીન નથી થઈ શકતો જ્યાં સુધી ખુદાની, તેના રસુલની, તમામ ઈમામોની અને પોતાના ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત ન ધરાવતો હોય. તમામ અમ્મોમાં તેમની તરફ રજુ થાય અને તેમની સામે સંપૂર્ણ રીતે સમર્પિત રહે. તેને કેવી રીતે છેલ્લા ઈમામની મઅરેફત પ્રાપ્ત થઈ શકે જ્યારે કે તેને પહેલાની જ મઅરેફત પ્રાપ્ત નથી થઈ.’

(કાફી, ભાગ-૧, પાના નં. ૧૮૦, હ. ૨)

એટલે કે ફક્ત એક ઈમામ અથવા અમુક ઈમામોની મઅરેફત પુરતી નથી, બલકે તમામ બાર ઈમામોની મઅરેફત જરૂરી અને આવશ્યક છે.

જનાબ મોહમ્મદ બિન મુસ્લીમે હઝરત ઈમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.)થી આ રિવાયતની નોંધ કરી છે:

‘જે શખ્સ ખુદાવંદે આલમ તરફથી નિયુક્ત ઈમામની મઅરેફત વગર અલ્લાહનો દીન ઈખ્તેયાર કરે છે અને ઈબાદતમાં ખુબ જ વધારે કોશિશ કરે છે તેનો કોઈ અમલ ખુદાની બારગાહમાં કબુલ નહિ થાય. તે ગુમરાહ અને હૈરાન છે. ખુદાવંદે આલમ તેના આમાલને નાપસંદ કરે છે...’

(કાફી, ભાગ-૧, પાના નં. ૧૮૩, હ. ૮)

આ સંદર્ભની ઘણી બધી રિવાયતો ભરોસાપાત્ર ક્રિતાબોમાં મૌજુદ છે. અગર ઈન્સાન ખુદાવંદે આલમની બારગાહમાં નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવા ચાહતો હોય તો તેના માટે ઈબાદત જરૂરી છે, ઈબાદત માટે મઅરેફત જરૂરી છે અને મઅરેફત ઈમામે અસ્ર (અ.સ.)ની મઅરેફત વગર સંપૂર્ણ થઈ શકતી નથી. ઈબાદત ફક્ત અમુક આમાલનું નામ નથી. બલકે ઝિંદગીનું દરેક કાર્ય જે ખુદાવંદે આલમની મરજી મુજબ અંજામ આપવામાં આવે તે ઈબાદત છે અને ઈબાદત માટે મઅરેફત જરૂરી છે અને મઅરેફત ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફત વગર સંપૂર્ણ નથી. આ આધારે ઝિંદગીની દરેક પળે અને દરેક ડગલે ઈમામ (અ.સ.)ની મઅરેફત જરૂરી છે.

ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)થી નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવા માટે ઈમામ (અ.સ.)ની મઅરેફત જરૂરી છે. એ પણ જાણવું જરૂરી છે કે ઈમામ (અ.સ.)માં કઈ કઈ ખુબીઓ જોવા મળે છે. તેમની ખાસીયતો શું છે અને તેમના ઝુહુરની નિશાનીઓ કઈ કઈ છે?

સૌથી પહેલા એ જાણવું જરૂરી છે કે ખુદાવંદે આલમે જેમને ઈમામ નિયુક્ત કર્યા છે, તેમની સંપૂર્ણ ઈતાઅત કોઈ પણ પ્રકારની શરત વગર જરૂરી અને આવશ્યક છે. અગર ઈમામની કાયદેસરની મઅરેફત નહિ હોય તો શક્ય છે કે ઈન્સાન તેની ઈતાઅત કરવા લાગે કે જેને અલલાહે નિયુક્ત નથી કર્યા. ઈમામતનો હોદ્દો અઝીમ છે. તેના દાવેદાર ઘણા છે. આથી સાચા અને હક્ક ઈમામની મઅરેફત જરૂરી છે. આ સમયે હઝરત હુજ્જત ઈબ્નિલ હસન અલ અસ્કરી (અ.સ.) ઝમાનાના ઈમામ છે. તેમની સંપૂર્ણ ઈતાઅત આપણા ઉપર વાજીબ છે. આથી તેમની મઅરેફત પ્રાપ્ત કરવી પણ વાજીબ છે. અગર કોઈને અત્યારે પોતાના ઝમાનાના ઈમામ હઝરત

મહદી (અ.સ.)ની મઅરેફત નથી તો તેની મૌત ઈમાન ઉપર નહિ થાય, બલકે તેનું મૌત જાહેલીચ્યત અને કુફ્રું હશે.

મૌલાએ કાએનાત ઈમામ અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.) એ કુફાના મિમ્બર ઉપરથી એક ખુત્બા દરમ્યાન ઈરશાદ ફરમાવ્યું:

‘બુદાયા! તારી જમીન ઉપર તારી મખ્લુકાત માટે તારી એક હુજ્જતનું હોવું જરૂરી છે કે જે લોકોને તારા દીન તરફ હિદાયત કરે, તારા ઈલ્મોથી માહિતગાર કરે કે જેથી તારી દલીલો બાતિલ ન થાય અને તારા વલીઓનું અનુસરણ કરનારાઓ હિદાયત પામ્યા પછી ગુમરાહ ન થાય. ચાહે તો આ હુજ્જત જાહેર હોય કે લોકો તેમનું કહેવું માની રહ્યા હોય અથવા તો તે છુપાએલી અને ગાએબ હોય. અગરચે લોકોના અમ્નના ઝમાનામાં આ હુજ્જત લોકોની નજરોથી ગાએબ હશે પરંતુ તેમનું ઈલ્મ છુપાએલું નહિ હોય. મોઅમીનોના દિલોમાં તેમના આદાબ સ્પષ્ટ અને સ્થાપિત હશે અને તેઓ તેના ઉપર અમલ કરી રહ્યા હશે.’

(કમાલુદ્દીન, ભાગ-૧, પાના નં. ૩૦૨)

આ વાક્યો ધ્યાન આપવા લાયક છે.

‘મોઅમીનોના દિલોમાં તેમના આદાબ સ્પષ્ટ અને સ્થાપિત હશે.’

આદાબ એટલે કે તેમની આદતો, તેમની ખુબીઓ, તેમના કમાલાત અને તેમની ખાસીયતો, વિગેરે... આ બધું મોઅમીનોના દિલોમાં સુરક્ષિત છે. તેઓ તેમના આદાબ ઉપર અમલ કરે છે

એટલે કે તેમની તઅલીમાત ઉપર અમલ કરે છે, તેમના રસ્તા ઉપર ચાલે છે, તેમની ખુબીઓ અને ખાસીયતોને અપનાવે છે.

ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)થી સંબંધીત તેમની ખાસીયતોને જાણવી અત્યંત જરૂરી છે. કારણ કે દરેક સમય અને ઝમાનામાં ઈમામત અને રેહબરના દાવેદાર ઘણા લોકો રહ્યા છે. તે પરિસ્થિતિમાં જ્યાં સુધી મોઅમીન પોતાના ઝમાનાના ઈમામની ખાસીયતોથી માહિતગાર નહિ હોય અને તેમની મઅરેફત નહિ ધરાવતો હોય તો કેવી રીતે તે હક્ક અને બાતિલને ઓળખી શકશે અને તે કેવી રીતે સાચા અને ખોટામાં તફાવત કરી શકશે.

આપણા સમાજમાં ઈમામે ઝમાનાનું વર્ણન ત્યારે કરવામાં આવે છે જ્યારે આપણે બાર ઈમામોના નામ ગણી રહ્યા હોઈએ અને અંતમાં આખેરૂઝઝમાન ઈમામ મહદી (અ.સ.) કહીને આદત અનુસાર માથુ જુકાવી દઈએ છીએ તે પણ આદતના કારણે અથવા તો ૧૫ મી શાબાનના મૌકા ઉપર હલવા ઉપર નજર અપાવતા સમયે. તેનું કારણ એ છે કે આપણને ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત નથી. મઅરેફત નથી આ આધારે તેમનાથી નઝદીકી અને દૂરીનો એહસાસ પણ નથી. આપણને ખરેખર એ નથી ખબર કે આપણી ઝિંદગીમાં, આપણી ઈબાદતોમાં, બલાઓથી સુરક્ષિત રહેવામાં, રિઝક અને ઝિંદગી... વિગેરેમાં ઈમામ (અ.સ.)નું શું મહત્ત્વ છે અને તેમના સદકામાં આપણને શું શું મળી રહ્યું છે. ઈરાનના ઈન્કેલાબની પહેલા લોકોના ઘરો અને આલીમોમાં દોઆએ અલ્લાહુમ્મ કુન્લે વલીય્કે... નો કોઈ રિવાજ જોવા મળતો ન હતો. ઈરાનના ઈન્કેલાબ પછી આ ઝિક હિન્દુસ્તાનમાં ફેલાયો અને

અત્યારે બાળકોની ઝબાન ઉપર પાણ આ દોઆ જોવા મળે છે. કુનુતમાં, નમાઝોની પછી તઅકીબાતમાં આ દોઆનું ચલાણ સામાન્ય થઈ રહ્યું છે. પરિસ્થિતિ પહેલાની સરખામણીએ ઘણી બહેતર છે. પરંતુ હજુ પાણ ઘણું બધું બાકી છે.

ફુઝૈલ બિન યસારે હઝરત ઈમામ જઅફરે સાદિક (અ.સ.)ને કુરઆને કરીમની આ આયતના બારામાં પુછ્યું:

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنثَىٰ بِأُمِّهَا

“જે દિવસે અમે તમામ લોકોને તેઓના ઈમામની સાથે બોલાવીશું.”

(સુરએ બની ઈસ્રાઈલ-૧૭, આયત નં. ૭૧)

હઝરત સાદિકે આલે મોહમ્મદ (અ.સ.) એ ઈરશાદ ફરમાવ્યું:

‘અય ફુઝૈલ! તમારા ઈમામની મઅરેફત પ્રાપ્ત કરો. અગર તમને તમારા ઈમામની મઅરેફત હશે તો ઝુહુરનું વહેલું અથવા મોડું થવું તમારા માટે નુકશાનદાયક નહિ હોય.

જે શખ્સ ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત ધરાવતો હોય અને સાહેબે અમ્ર (અ.સ.)ના ઝુહુર પહેલા આ દુનિયાથી ચાલ્યો જાય તો તેને તે લોકોનો દરજ્જો મળશે કે જેઓ તેમની સાથે તેમના લશ્કરમાં હશે. બલકે તે લોકોનો દરજ્જો મળશે કે જેઓ તેમની સાથે તેમના પરચમ હેઠળ હશે.’

અને અમુક સહાબીઓને આમ પણ ફરમાવ્યું:

‘તેને હઝરત રસુલે અકરમ (સ.અ.વ.)ની સાથે રહીને
શહાદત પામવાનો દરજ્જો મળશે.’

(કાફી, ભાગ-૧, પાના નં. ૩૭૧, હ. ૨)

ઉપરોક્ત હદીસ ઉપર ધ્યાન આપવાથી અમુક બાબતો સામે
આવે છે.

- ૧) પોતાના ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત જરૂરી છે.
- ૨) અગર ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત હશે તો પછી ઈમામ
(અ.સ.)ના ઝુહુરમાં જલદી અથવા મોડું થવું ઈન્સાનના
અકીદાને અસરઅંદાજ નહિ કરે.
- ૩) અગર ઝમાનાના ઈમામની મઅરેફત હશે અને ઝુહુર પહેલા
મૌત આવી જાય એટલે કે ઝિંદગીમાં ઈમામ (અ.સ.)ના
દિદાર નસીબ ન થાય તો પણ ઈમામ (અ.સ.)થી
નઝદીકીનો દરજ્જો હશે.
- ૪) મઅરેફતના આધારે ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)થી એટલી હદે
નઝદીકીનો દરજ્જો મળશે જાણે કે તેમની સાથે તેમના
લશ્કરમાં હોય એટલે કે તેમના સમુહમાં. આ અલ્લાહનું તે
લશ્કર છે જેના માટે કોઈ ગમ કે દર્દ નહિ હોય.
- ૫) જેટલી હદે મઅરેફત સંપૂર્ણ અને વધારે હશે તેટલી જ
નઝદીકી પણ વધારે હશે. એક દરજ્જો ઈમામ (અ.સ.)ના
લશ્કરમાં શામેલ થવા સુધીનો છે, એક દરજ્જો ઈમામના
પરચમ હેઠળ ઈમામની સાથે રહેવાનો છે અને એક દરજ્જો
શહાદત ઉપર ફાએઝ થવાનો છે.

૬) આ ઈમામ (અ.સ.)ની મઅરેફત છે કે જે શહાદત પામ્યા વગર રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)ની સાથે શહાદતનો દરજજો અતા કરે છે.

આ એક હકીકત છે કે આ સમયે આપણા ઝમાનાના ઈમામ હઝરત હુજ્જત ઈબ્નિલ હસન અલ અસ્કરી (અ.સ.) ખુદાના હુકમથી ગયબતના પદમાં છે. આ સમયે તેમનાથી મુલાકાત અને નઝદીકી દરેક માટે શક્ય નથી. ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)થી દૂરી હલાકતનું કારણ છે. આથી નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવી જરૂરી છે. આ સમયે ઈમામ (અ.સ.)થી નઝદીકી પ્રાપ્ત કરવાનો સૌથી શ્રેષ્ઠ રસ્તો તેમની મઅરેફત છે. અગર ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફત છે તો પછી ઈમામ (અ.સ.) દૂર હોવા છતાં આપણે તેમનાથી નઝદીક છીએ અને અગર મઅરેફત નથી તો નઝદીક હોવા છતાં પણ દૂર છીએ. જે લોકોના દિલ ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફતથી મુનવ્વર છે તે પોતાના તમામ આમાલ ઉપર ઈમામ (અ.સ.)ને હાઝીર અને નાઝીર જાણે છે.

દોઆએ નુદબા ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફતનો સૌથી શ્રેષ્ઠ ઝરીયો અને ખઝાનો છે. પરંતુ શરત એ છે કે તેને સમજી સમજીને પઢવામાં આવે અને તેના અર્થો ઉપર ચિંતન-મનન કરવામાં આવે. ઈમામ (અ.સ.)ની નઝદીકીનો અહેસાસ આ દોઆમાં આ રીતે બયાન કરવામાં આવ્યો છે.

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُغَيَّبٍ لَمْ يَجُلْ مِنَّا
بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تَارِحٍ مَا نَزَحَ عَنَّا

‘મારી જાન તમારા ઉપર કુરબાન થાય! તમે તે ગાએબ
છો કે જેમની જગ્યા ખાલી નથી.

મારી જાન તમારા ઉપર કુરબાન થાય! તમે તે દૂર છો કે
જે અમારાથી ક્યારેય દૂર નથી.’

બલકે એક વાક્યમાં તો એમ પણ આવ્યું છે કે તમે અમારાથી
એટલી હદે નજદીક છો કે જ્યારે પણ કોઈ મોઅમીન અથવા કોઈ
મોઅમેના આપનો ઝિક્ક કરે છે તો તે રૂદન કરવા લાગે છે.

ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફત અલ્લાહની નજદીકી,
આમાલની કબુલીયત અને નજાત તથા સઆદતનું માધ્યમ છે.
આથી આનાથી વધારે મહત્ત્વની પૂંજી બીજી કંઈ નથી અને આ
પૂંજીથી ફાયદામંદ બીજો કોઈ ખજાનો પણ નથી.

સવાલ એ છે કે મઅરેફત એટલે શું? અને આ મઅરેફત કેવી
રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય?

ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મઅરેફતના બે રસ્તાઓ છે.

૧) ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ના નામ અને વંશવેલાની
મઅરેફત.

૨) ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની ખુબીઓ અને ખાસીયતોની
મઅરેફત.

બન્ને મઅરેફતો જરૂરી છે. એક પરિસ્થિતિ એમ છે કે અત્યારે એક ઈમામ મૌજુદ છે કે જે તે ખુબીઓ અને ખાસીયતો ધરાવે છે અને બીજી પરિસ્થિતિ એમ છે કે તે શખ્સીયત કે જે તમામ ખુબીઓ, જમાલ અને કમાલોનો મજમુઓ છે, તે હઝરત હુજ્જત ઈબ્નિલ હસન અલ અસ્કરી (અ.સ.) છે અને તેમના સિવાય બીજું કોઈ નથી.

અમુક રિવાયતોમાં તે શખ્સની મૌતને જાહેલીયતની મૌત કરાર દેવામાં આવી છે કે જે એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ને દોસ્ત રાખતો હોય, તેમના દુશ્મનોથી બરાઅત કરતો હોય, તેમણે હલાલ કરેલી વસ્તુઓને હલાલ અને હરામ કરેલી વસ્તુઓને હરામ જાણતો હોય અને એમ પણ અકીદો ધરાવતો હોય કે ઈમામત એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)માં છે પરંતુ એમ વિચારતો હોય કે તે લોકોમાં આપસમાં વિરોધાભાસ છે. આ હઝરાત જ્યારે કોઈ એકની ઈમામત ઉપર એકમત થઈ જાય અને તેમને ઈમામ માની લેશે. ઈમામ (અ.સ.) ફરમાવે છે:

‘તેમની મૌત જાહેલીયતની મૌત હશે.’

(ગયબતે નોઅમાની, પાના નં. ૬૫)

ઈમામત એ ઈલાહી હોદ્દો છે. તેમાં લોકો દ્વારા ચુંટવાની કે નહિ ચુંટવાની કોઈ દખલ નથી. એવું હરગીઝ નથી કે એક ઈમામના જવા પછી એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના ખાનદાનના લોકો મળીને કોઈ વ્યક્તિને ઈમામ નિયુક્ત કરતા હોય અને લોકો તેમની નિયુક્તીનો ઈન્તેઝાર કરતા હોય. બલ્કે ખુદા ઈમામની નિયુક્તિ કરે છે. આ આધારે ઈમામ (અ.સ.)ની મઅરેફતના સિલસિલામાં ઈમામનું નામ

અને વંશ જાણવો ખુબ જ જરૂરી છે. હાલાકે ફક્ત તે જાણવું મઅરેફત માટે પુરતું નથી અને ન ફક્ત આટલું જાણવાથી જાહેલીયતની મૌતથી નજાત મળી શકે છે. કારણ કે જે લોકોએ અઈમ્મા (અ.મુ.સ.) ઉપર ઝુલ્મો સિતમ ગુજાર્યા, તેઓને કતલ કર્યા, તેઓને શહીદ કર્યા, તેઓ ઈમામના નામ અને વંશથી સારી પેઠે માહિતગાર હતા. બહુરહાલ નામ અને વંશ જાણવો મઅરેફતનો સૌથી નીચલો અને પહેલો દરજ્જો છે. આપણે પોતે પણ આપણા બાળકોને એટલું જરૂર જણાવવું જોઈએ કે આપણા ઝમાનાના ઈમામ (અ.સ.)નો વંશ આ મુજબ છે.

નામ : મીમ-હે-મીમ-દાલ
 લકબ : મહદી, ઈમામે ઝમાના, વલીએ અસ્ર,
 કાએમ (અ.સ.), સાહેબઝઝમાન વિગેરે...
 પિતાનું નામ: હઝરત ઈમામ હસન અસ્કરી (અ.સ.)
 માતાનું નામ: જનાબે નરજીસ ખાતુન (સ.અ.) કે જેમને સોસન પણ કહેવામાં આવે છે.

વિલાદતની તારીખ: ૧૫ મી શાબાન, હી.સ. ૨૫૫, શુક્રવાર

વિલાદતનું સ્થળ: સામર્રા, ઈરાક

ખુદાના ફઝલો કરમથી હજુ સુધી ઈમામ (અ.સ.) જીવંત છે, યુવાન છે, ખુદાના હુકમથી અત્યારે એવી રીતે ઝિંદગી પસાર કરી રહ્યા છે કે તેઓ તો આપણને જોઈ રહ્યા છે પરંતુ આપણે તેઓને ઓળખી નથી શકતા. જ્યારે ખુદા હુકમ કરશે ત્યારે તેઓ જાહેર થશે, બધા લોકો તેમને જોશે અને ઓળખશે.

ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની ખુબીઓ અને ખાસીયતોની મઅરેફત:

અત્યારે ઈમામે ઝમાના (અ.સ.) ગયબતમાં છે. આ આધારે આપણે તેમની ઝાતને ઓળખી શકતા નથી. આથી કોઈના પાણ બારામાં એમ નથી કહી શકતા કે ‘આ ઈમામ છે’. ઈતિહાસમાં એવા લોકો જોવા મળે છે કે જેઓએ તકનો ગેરલાભ લઈને પોતાને ઈમામ તરીકે જાહેર કર્યા છે. આ આધારે આજના ઝમાનામાં ઈમામની નિશાનીઓ, ખુબીઓ અને ખાસીયતોને જાણવી અત્યંત જરૂરી છે કે જેથી કરીને આપણે ઈમામે હક્કને ઓળખી શકીએ અને જુદ્દા દાવેદારોના પ્રપંચમાં ન સપડાઈએ. હઝરત ઈમામ જઅફરે સાદિક (અ.સ.)એ પોતાના બુઝુર્ગ સહાબી જનાબે ઉમરૂ બિન અબાનને ફરમાવ્યું:

‘નિશાનીઓને ઓળખો.’

(કાફી, ભાગ-૧, પાના નં. ૩૭૨, હ. ૭)

નિશાની તેને કહેવામાં આવે છે કે જેનાથી વસ્તુને કાયદેસર રીતે ઓળખી શકાય અને તેને ઓળખવામાં કોઈ ભુલ ન થાય.

હઝરત ઈમામ જઅફરે સાદિક (અ.સ.) એ ખુદા, રસુલ અને ઈમામની મઅરેફતના સિલસિલામાં આ રીતે બયાન ફરમાવ્યું છે. ઈમામ (અ.સ.) એ પોતાના સહાબી જનાબે મોઆવીયા બિન વહેબને ફરમાવ્યું:

‘સૌથી વધારે ફઝીલત ધરાવનાર અને વાજીબ જવાબદારી ખુદાની મઅરેફત પ્રાપ્ત કરવી છે, તેના બંદા હોવાનો અને તેની બંદગીનો ઈકરાર કરવો. મઅરેફતની હદ

એ છે કે એ જાણતો હોય કે અલ્લાહ સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી અને તેના જેવું બીજું કોઈ નથી. એ પણ જાણતો હોય કે તે પહેલાથી છે અને સાબિત છે, મૌજુદ છે અને ગાએબ નથી. તેની સિફતો છે પરંતુ તેની સિફતો બીજાઓની જેવી નથી. તેના જેવું બીજું કોઈ નથી. તે હક્ક છે અને બાતિલ નથી. તેના જેવું પણ કોઈ નથી. તે તમામ બાબતોનો સાંભળનાર અને દરેક વસ્તુઓનો જોનાર છે.

તેના પછી રસુલ (સ.અ.વ.)ની મઅરેફત છે, તેમની નુબુવ્વતની ગવાહી આપવી. રસુલ (સ.અ.વ.)ની ઓછામાં ઓછી મઅરેફત એ છે કે તેમની નુબુવ્વતનો એકરાર કરવો, તેઓ જે કંઈ લાવ્યા છે કિતાબ, હુકમ, મનાઈ તે બધુંજ અલ્લાહ તરફથી છે.

તેના પછી ઈમામની મઅરેફત, તેમની ખુબીઓ, ખાસીયતો અને તેમના નામથી તેઓની ઈમામત કબુલ કરવામાં આવે અને આસાની અને મુશ્કેલીઓમાં તેની ઉપર સાબિત કદમ રહેવું છે.

ઈમામની ઓછામાં ઓછી મઅરેફત એ છે કે તેઓ નુબુવ્વત સિવાય તમામ ખુબીઓ અને ખાસીયતોમાં નબી જેવા છે. તેમના વારીસ છે, તેમની ઈતાઅત ખુદા અને રસુલની ઈતાઅત છે. દરેક બાબતોમાં તેમને સમર્પિત થવું અને દરેક બાબતોમાં તેમના તરફ રજુ થવું અને તેમની વાતો ઉપર અમલ કરવો છે અને એ જાણી લો કે હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) પછી ઈમામ અલી ઈબ્ને અબી

તાલિબ (અ.સ.), તેમના પછી હસન (અ.સ.), તેમના પછી હુસૈન (અ.સ.), તેમના પછી અલી ઈબ્ને હુસૈન (અ.સ.), તેમના પછી મોહમ્મદ ઈબ્ને અલી (અ.સ.), તેમના પછી જઅફર ઈબ્ને મોહમ્મદ (અ.સ.), તેમના પછી મુસા ઈબ્ને જઅફર (અ.સ.), તેમના પછી અલી ઈબ્ને મુસા (અ.સ.), તેમના પછી મોહમ્મદ ઈબ્ને અલી (અ.સ.), તેમના પછી અલી ઈબ્ને મોહમ્મદ (અ.સ.), તેમના પછી હસન ઈબ્ને અલી (અ.સ.) અને તેમના પછી હસન (અ.સ.)ના ફરઝદ હુજ્જત (અ.સ.) છે.’

ત્યારબાદ ઈમામ (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું:

‘અય મોઆવીયા! મેં મુળ બયાન કરી દીધું છે, તેના ઉપર અમલ કરો.’

(તફસીરે બુરહાન, ભાગ-૨, પાના નં. ૨૪, હ. ૩)

ઈમામ (અ.સ.)થી નઝદીકીનો એક રસ્તો તેમનાથી સંબંધીત અદબ અને એહતેરામનો ખ્યાલ રાખવો છે. અગર તમે કોઈની સાથે પણ અદબ અને એહતેરામથી વર્તન કરશો તો તમે તેના દિલમાં તમારા માટે જગ્યા બનાવશો. દિલને દિલથી એક ખાસ સંબંધ હોય છે. એક શખ્સે ઈમામ (અ.સ.)ને પુછ્યું કે ખુદાની નજરોમાં મારી શું હૈસીયત અને મર્તબો છે. ફરમાવ્યું કે તમારા દિલમાં ખુદાની કેટલી હૈસીયત અને મર્તબો છે. જેટલી હદે આપણા દિલમાં આપણા ઝમાનાના ઈમામનો એહતેરામ હશે, તેમનાથી સંબંધીત વસ્તુઓની આપણે જેટલી કદર કરશું, તેમનાથી સંબંધીત કામનું

જેટલું મહત્ત્વ હશે, તેમની ખિદમતગુઝારીનો જેટલો હોંસલો હશે તેટલો જ ઈમામ (અ.સ.)થી નઝદીકીનો એહસાસ હશે.

અદબ અને એહતેરામનો એક રસ્તો લકબની સાથે તેમનો ઝિક્ક કરવો છે. જેમકે હુજ્જત, કાએમ, મહદી, મુન્તઝર, સાહેબુલ અમ્ર, સાહેબુઝઝમાન વિગેરે...

એ વાત પણ ધ્યાનમાં રહે કે ઈમામ (અ.સ.)ની ગયબતનું એક કારણ તેમની જાનની હિફાઝત પણ છે. ઈમામત અને ઈમામના દુશ્મન કાલે પણ હતા અને આજે પણ મૌજુદ છે. આથી ઈમામ (અ.સ.)નો ઝિક્ક તે જગ્યાઓએ કરવાથી પરહેઝ કરવો જોઈએ જ્યાં લોકો તેમને કબુલ કરવા માટે તૈયાર ન હોય, બલ્કે તેમનો ઝિક્ક કરવાથી તેમનાથી વધારે દુશ્મની માટે ઉતરી પડે.

એહતેરામનો એક અંદાઝ એ પણ છે કે જ્યારે તેમનો લકબ 'કાએમ' નો ઝિક્ક કરવામાં આવે ત્યારે તેમના એહતેરામમાં ઉભા થઈ કિબ્લા રૂખ થઈને માથા ઉપર હાથ રાખવામાં આવે અને સલવાત વડે આપણા એહતેરામનો ઈઝહાર કરવો જોઈએ. એહતેરામનો આ રસ્તો હઝરત ઈમામ અલી રેઝા (અ.સ.)થી વારીદ થયો છે.

ઈમામ (અ.સ.)ની મોહબ્બત

અદલાહ અને તેના રસુલ (સ.અ.વ.)એ એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની મોહબ્બત અને મવદતને વાજીબ કરાર દીધી છે. તેમની મોહબ્બત ઈમાનનો ભાગ છે અને આમાલ કબુલ થવાની બુનિયાદી શરતોમાંથી છે.

ઈન્સાન ત્યારે જ પોતાના દિલમાં કોઈની મોહબ્બતને મેહસુસ કરે છે જ્યારે તેને એ એહસાસ થાય કે તેની ઝિંદગીમાં તે શખ્સના શું શું એહસાન છે.

ખુદાવંદે આલમે જનાબે દાઉદ (અ.સ.)ને ફરમાવ્યું:

‘અય દાઉદ! તમે મારાથી મોહબ્બત કરો અને લોકોના દિલોમાં પણ મને મેહબુબ બનાવો. અરજ કરી ખુદાયા! હું તો તારાથી મોહબ્બત કરું છું પરંતુ લોકોના દિલોમાં તને કેવી રીતે મેહબુબ બનાવું? ફરમાવ્યું: તેઓની સમક્ષ મારી નેઅમતોનું વર્ણન કરો. જ્યારે મારી નેઅમતોનું વર્ણન કરશો ત્યારે લોકો મારાથી મોહબ્બત કરવા લાગશે.’

(બેહારુલ અન્વાર, ભાગ-૧૪, પાના નં. ૩૭, હદીસ નં. ૧૬)

હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ ફરમાવ્યું:

‘ખુદાને તેની નેઅમતોના લીધે મોહબ્બત કરો, ખુદાની ખાતર મારાથી મોહબ્બત કરો અને મારી ખાતીર મારા એહલેબૈતથી મોહબ્બત કરો.’

અગર આપણે થોડું પણ ધ્યાન આપીએ તો અત્યારે આપણી પાસે જે કંઈ નેઅમતો છે કે જેને આપણે કોઈ પણ પ્રકારે ગણી નથી

શકતા. આ બધી નેઅમતો ઈમામે ઝમાના, હઝરત ઈમામ મહદી, સાહેબુઝઝમાન (અ.સ.) થકી આપણને મળી રહી છે. ઝિંદગી, તંદુરસ્તી, સલામતી, રિઝક, આયુષ્ય, ઈમાન, તવફીક... આ બધી તે નેઅમતો છે કે જે આખી દુનિયા મળીને પણ કોઈ એક નેઅમતની પણ કિંમત થઈ શકતી નથી. આ બધી નેઅમતો આપણને ઈમામ (અ.સ.)ના લીધે મળી રહી છે. આ ઉપરાંત તે જ ઈમામે ઝમાનાના લીધે આપણી સકરાતની મંઝીલો આસાન થશે, કબ્રનો અંધકાર દૂર થશે, કબ્રના ફિશારથી નજાત મળશે, બરઝખના સખત અઝાબથી છૂટકારો મળશે. મયદાને મેહશરમાં તેમના સમુહમાં શામેલ થવાનો શરફ મળશે, તેમની શફાઅત થકી હિસાબ અને કિતાબની મંઝીલો આસાન થશે, જન્નતની રાહો હમવાર થશે અને અગર તેમની મોહબ્બતથી દિલ ખાલી હશે તો પછી આ બધી નેઅમતોનો ઉપયોગ નાશુકી ગણાશે.

હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ એક હદીસમાં ઈરશાદ ફરમાવ્યું છે:

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ
 وَ يَكُونَ عِزَّتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ عِزَّتِهِ وَ يَكُونَ أَهْلِي
 أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَ يَكُونَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ

‘કોઈ પણ બંદાનું ઈમાન ત્યાં સુધી સંપૂર્ણ નથી થઈ શકતું કે જ્યાં સુધી તે મને પોતાને પોતાની ઝાત કરતા વધારે ન ચાહતો હોય અને મારી આલને પોતાની આલ કરતા વધારે પસંદ ન કરતો હોય અને મારા એહલેબૈતને

પોતાના સગાવહાલાઓ કરતા વધારે ન ચાહતો હોય અને
મારી ઝાત તેની નજીક ખુદ પોતાની ઝાતથી વધારે પ્રિય ન
હોય.’

(મિઝાનુલ હિકમત, ભાગ-૨, પાના નં. ૨૩૬, હ. ૩૧૯૯)

આ એક હકીકત છે કે અત્યારે હઝરત વલીએ અસ્ર
(અ.સ.)ની પવિત્ર ઝાતથી વધારે કોઈ પણ રસુલે ખુદા
(સ.અ.વ.)થી નજીક નથી. તેમના સિવાય કોઈ પણ રસુલે ખુદા
(સ.અ.વ.)ના કમાલાત અને સિફતોનો અરીસો નથી. કોઈ પણ
તેમનાથી વધારે રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)થી મળતું આવતું નથી. આ
આધારે આયએ મવદ્દત અને તે પ્રકારની બીજી અસંખ્ય રિવાયતોની
રોશનીમાં આપણે હઝરત ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)થી બેહદ
મોહુબ્બત કરવી જોઈએ. આ પ્રકારની સંપૂર્ણ મોહુબ્બતનો નમુનો
આપણને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)માં અને તેમના સહાબીઓ અને
મદદગારોની ઝિંદગીમાં જોવા મળે છે.

ઈમામ અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.) હિજરતની રાત્રે
હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)ના બિસ્તર ઉપર સુઈ જાય છે કે
જેથી રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) સલામત રહે. જનાબે ઝહરા
(સ.અ.) દરવાજા ઉપર આવે છે કે જેથી ઝમાનાના ઈમામ અલી
(અ.સ.) સુરક્ષિત રહે. જંગોમાં ઈમામ (અ.સ.) પોતાના પુત્ર
જનાબે મોહુમ્મદે હનફીયા, વિગેરેને જંગમાં મોકલે છે. હઝરત
ઈમામ હસન (અ.સ.) અને ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)ને જંગમાં નથી
મોકલતા અને જ્યારે લોકો કહે છે કે તમે શા માટે હસન (અ.સ.)
અને હુસૈન (અ.સ.)ને જંગમાં નથી મોકલતા? તો ફરમાવે છે કે

હુસન (અ.સ.) અને હુસૈન (અ.સ.) હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)ના ફરજંદ છે અને મોહમ્મદે હનફીયા મારા ફરજંદ છે. આને કહેવાય રસુલ (સ.અ.વ.)ની આલને પોતાની આલ કરતા વધારે ચાહવી.

કરબલાના મૈદાનમાં એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના ખાનદાન કરતા પહેલા સહાબીઓએ પોતાની જાનને કુરબાન કરી કારણ કે તેઓ રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)ના સગાવહાલા અને તેમની આલ હતા અને ખુદ એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના ખાનદાનવાળાઓએ પોતાની જાનને ઈમામ હુસૈન (અ.સ.) ઉપર પહેલા કુરબાન કરી દીધી.

આ કુરબાની અને પોતાની ઉપર અગ્રતા આપવાનો બદલો ખુબ જ અઝીમ છે. ઈમામ અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.)ની શાનમાં આયત નાઝીલ થઈ છે અને ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)ના સહાબીઓને ઈમામના હરમમાં જગ્યા મળી છે. હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)ની સાથે સાથે તેમની પાણ ઝિયારત કરવામાં આવે છે. હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)ની ઝિયારત કરનાર દરેક શખ્સ આમ કહેતો જોવા મળે છે કે:

‘કાશ! હું પાણ તમારી સાથે હોત તો હું પાણ આ મહાન સઆદતને પ્રાપ્ત કરત.’

અગર ઈમામતનો સિલસિલો સચ્ચદુશ્શોહદા, હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)ની પવિત્ર ઝાત ઉપર તમામ થઈ ગયો હોત તો આ આરઝુ ફકત દોઆના સ્વરૂપે જ બાકી રહી જાત અને તેના ઉપર અમલ કરવાની કોઈ શક્યતા નજર ન આવત. પરંતુ ખુદાના ફઝલો કરમથી અત્યારે પાણ ઈમામતનો સિલસિલો પોતાની તમામ શાનો

શૌકતની સાથે તમામ ખુબીઓ અને કમાલાતની સાથે હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)ના સ્વરૂપે મૌજુદ છે. કરબલામાં હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.) ઝમાનાના ઈમામ હતા અને આ ઝમાનામાં આખેરૂઝમાં, ઈમામે વક્ત હઝરત ઈમામ મહુદી (અ.સ.) છે. સચ્યદુશ્શોહદા હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.સ.)નો જે મકામ અને મન્ઝેલત છે તે પોતાની જગ્યાએ છે. તે દરજજાને કોઈ પણ હાંસીલ નથી કરી શકતું. કાલે ઈમામ હુસૈન (અ.સ.) દુશ્મનોમાં ઘેરાય ગયા હતા, તેઓ ઉપર તીર, તલ્વાર, નેઝાઓ વડે હુમલાઓ કરવામાં આવી રહ્યા હતા અને અત્યારે ઈમામે ઝમાના (અ.સ.) ઉપર એઅતેરાઝાત, શંકાઓ અને કુશંકાઓના હુમલાઓ કરવામાં આવી રહ્યા છે. ઈમામે ઝમાનાથી મોહુબ્બતનો તકાઝો એ છે કે જેટલી હુદે આપણે આપણી ઉપર થનારા એઅતેરાઝાતથી ગમગીન થઈએ છીએ તેની કરતા વધારે ઈમામ ઉપર થતા એઅતેરાઝાત, શંકા અને કુશંકાઓથી નારાઝ અને ગમગીન થવું જોઈએ કે જે હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)ના અકીદાઓ ઉપર કરવામાં આવી રહ્યા છે. જે રીતે આપણે આપણો બચાવ કરીએ છીએ, તેનાથી વધારે હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)નો બચાવ કરીએ. ખુદાવંદે આલમ આપણાથી આ પ્રકારની તીવ્ર મોહુબ્બતનો તકાઝો કરે છે. તે મોહુબ્બત જ નથી કે જેનો કોઈ અમલી અસર ન હોય.

આમ તો એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની દરેક વ્યક્તિ સંપૂર્ણ છે અને દરેક કમાલાત અને અલ્લાહની નઝદીકીના અનંત દરજજા ઉપર બિરાજમાન છે. પરંતુ રિવાયતોમાં હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)ને ખાસ મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે.

જ્યારે હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) મેઅરાજ ઉપર તશરીફ લઈ ગયા. એ વાત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ કે મેઅરાજની રાત્રે આસ્માન ઉપર બોલાવીને તે મલકુતી વાતાવરણમાં જે ચર્ચા કરવામાં આવે તેનું એક ખાસ મહત્ત્વ હોય છે. આવા મહત્ત્વના પ્રસંગે અને પવિત્ર જગ્યાએ કોઈ સામાન્ય ચર્ચા ન થાય. જે પણ ચર્ચા થાય તેના મહત્ત્વનો અંદાજો લગાવવો તે આપણી જેવા ખતાકાર ઈન્સાનોની હૈસિયતથી બહારની વાત છે. અલબત્ત, તેની સામે સમર્પિત થઈ જવું અને તેને કબુલ કરી લેવું ઈમાનનો તકાજો છે. આપણી સિમિત અને દુનિયાના મસઅલાઓમાં ઘેરાએલી અકલ અબ્દ અને મઅબુદ, મોહમ્મદ અને મેહમુદ દરમ્યાન થનારી ચર્ચાના ભેદને પામી નથી શકતી. બહરહાલ હદીસ ઉપર ગૌર કરીએ અને જોઈએ કે હઝરત ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની મોહબ્બતને કયા અંદાજમાં રજુ કરવામાં આવી છે.

અય મોહમ્મદ! પોતાની ઉમ્મતમાં કોને જાનશીન નિયુક્ત કર્યા છે? જ્યારે કે તેનું ઈલ્મ ખુદા પાસે હતું. અરજ કરી: પરવરદિગાર! મારા ભાઈને. ફરમાવ્યું: અય મોહમ્મદ! અલી ઈબ્ને અબી તાલિબને? અરજ કરી: જી હા, મારા પરવરદિગાર! ફરમાવ્યું: મેં જમીન ઉપર નજર કરી તો તમને ચુંટી કાઢ્યા. આથી જ્યાં જ્યાં મારો ઝિક થાય છે ત્યાં ત્યાં તમારો ઝિક થાય છે. હું મેહમુદ છું અને તમે મોહમ્મદ છો. પછી મેં જમીન ઉપર બીજી વાર નજર કરી તો અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.)ને ચુંટી કાઢ્યા. તેને તમારા વસી નિયુક્ત કર્યા. તમે અંબિયાના સરદાર છો અને તે અવસીયાના સરદાર છે. પછી મેં તેમનું નામ મારા નામથી રાખ્યું. હું ‘આઅલા’ છું અને તે ‘અલી’ છે.

અય મોહમ્મદ! મેં અલી, ફાતેમા, હસન, હુસૈન અને ઈમામોને એક નૂરથી પૈદા કર્યાં. પછી તમારી વિલાયતને મલાએકા અને બીજા લોકોની સમક્ષ રજૂ કરી. બસ પછી જેણે કબુલ કરી તે મોઅમીન થયો અને જેણે વિલાયતનો ઈન્કાર કર્યો તે કાફીર થયો.

અય મોહમ્મદ! અગર મારો કોઈ બંદો મારી એટલી ઈબાદત કરે કે ટુકડે ટુકડા થઈ જાય અને મારાથી એ હાલતમાં મુલાકાત કરે કે તે તમારી વિલાયતનો ઈન્કાર કરતો હોય તો હું તેને જહન્નમમાં નાખી દઈશ. અય મોહમ્મદ! શું તમે તે લોકોને જોવા ચાહો છો? અરજ કરી: યકીનન હા, અય મારા પરવરદિગાર! ફરમાવ્યું: સામે ઉભા રહી જાવ. હું સામે ઉભો રહી ગયો ત્યારે મેં અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.), હસન ઈબ્ને અલી (અ.સ.), હુસૈન ઈબ્ને અલી (અ.સ.), અલી ઈબ્ને હુસૈન (અ.સ.), મોહમ્મદ ઈબ્ને અલી (અ.સ.), જઅફર ઈબ્ને મોહમ્મદ (અ.સ.), મુસા ઈબ્ને જઅફર (અ.સ.), અલી ઈબ્ને મુસા (અ.સ.), મોહમ્મદ ઈબ્ને અલી (અ.સ.), અલી ઈબ્ને મોહમ્મદ (અ.સ.), હસન ઈબ્ને અલી (અ.સ.) અને હુજ્જતુલ કાએમ (અ.સ.)ને જોયા. જે તેઓ બધા દરમ્યાન રોશન સિતારાની માફક હતા. અરજ કરી: મારા પરવરદિગાર! આ કોણ લોકો છે? ફરમાવ્યું: આ બધા ઈમામ છે અને الْقَائِدُ الْهَادِي આ કાએમ છે. તેઓ મારા હલાલને હલાલ અને મારા હરામને હરામ કરાર દેશે અને મારા દુશ્મનોથી ઈન્તેકામ લેશે.

يَا مُحَمَّدُ أَحَبُّهُ فَإِنِّي أَحِبُّهُ وَ أَحِبُّ مَنْ يُحِبُّهُ

‘અય મોહમ્મદ! આ (કાએમ)થી મોહબ્બત કરો કારણ કે હું તેમને ખુબ જ ચાહું છું અને તેને પણ ચાહું છું જે તેમનાથી મોહબ્બત કરે છે.’

(ગયબતે નોઅમાની, પાના નં. ૫૯)

આ હદીસના અંતિમ જુમલાઓ ઉપર ધ્યાન આપો. બધા નબીઓ અને મુરસલીનમાં ફક્ત પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.) નબી અને રસુલ છે કે જેમનો લકબ હબીબુલ્લાહ (અલ્લાહના ચહીતા) છે. હબીબ એ સિફતે મુશબ્હેહ છે એટલે કે તે કે જેમને ખુબ જ તિવ્રતાથી ચાહવામાં આવ્યા હોય અથવા જેમની સાથે તિવ્ર મોહબ્બત કરવામાં આવી હોય અને તેમાં પણ ખુદા જેને હબીબ કરાર દે. પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.) અલ્લાહ તઆલાની તિવ્ર મોહબ્બતના બાવજુદ જે મોહબ્બતના આધારે ખુદાએ પોતાના નામની સાથે પયગમ્બરનું નામ રાખ્યું છે, કલમામાં, અઝાનમાં, એકામતમાં, નમાઝમાં. દરેક જગ્યાએ પોતાના નામની સાથે સાથે પયગમ્બરનું નામ પણ રાખ્યું છે. તેના વગર કોઈનો પણ ઈસ્લામ અને ઈમાન કબુલ નથી કર્યું. આટલી તિવ્ર નઝદીકી અને મોહબ્બત હોવા છતાં ખુદા ફરમાવે છે:

‘અય મારા હબીબ! આ કાએમ (અ.સ.)થી મોહબ્બત કરો કારણ કે હું તેમને ખુબ જ ચાહું છું અને તેને પણ ચાહું છું જે તેમનાથી મોહબ્બત કરે છે.’

અર્થાત્ અય પયગમ્બર (સ.અ.વ.)! તમે હબીબ છો પરંતુ અગર તમે ચાહતા હો કે અમારી મોહબ્બત તમારાથી વધારે ગાઢ થાય અને તેમાં હજુ વધારો થાય તો તમે આ કાએમ (અ.સ.)થી મોહબ્બત કરો. આનાથી અંદાજ લગાવી શકાય છે કે જે લોકો હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)થી ખુબ જ મોહબ્બત કરશે. તેઓને પોતાના ઉપર અને પોતાના ઘરવાળાઓ ઉપર, પોતાના ખાનદાન ઉપર, પોતાના માલ અને અવલાદ ઉપર અગ્રતા આપશે તેઓ એ લોકોમાં શામેલ થશે કે જેનો ઝિક્ક ખુદાવંદે આલમે મેઅરાજની રાત્રે આસ્માની મેહફીલમાં પોતાના હબીબની સામે કર્યો હતો. આ ઉપરાંત ઈમામે અસ્ર (અ.સ.) રોશન સિતારાની માફક ચમકતા હોવા એ તેમના ખાસ મહત્ત્વને ઉજાગર કરે છે.

એક બીજી રિવાયત:

હઝરત ઈમામ અલી ઈબ્ને મુસા અર રેઝા (અ.સ.) એ પોતાના બાપ-દાદાઓથી અને તેમણે ઈમામ અલી (અ.સ.)થી અને તેમણે હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)થી આ રિવાયત નોંધી છે. હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ એક હદીસમાં ઈમામોનો ઝિક્ક કરતા ફરમાવ્યું:

‘જે ખુદાવંદે આલમથી એ હાલતમાં મુલાકાત કરવા ચાહતો હોય કે તેનું ઈમાન સંપૂર્ણ હોય, તેનો ઈસ્લામ શ્રેષ્ઠ હોય તો તેને જોવે કે તે સાહેબુઝઝમાન, હુજ્જત અલ મુન્તાઝરની વિલાયતને કબુલ કરે. આ હઝરાત અંધકારના દિવાઓ છે, હિદાયતના રેહનુમા છે, તકવા અને પરહેઝગારીના મિનારા છે. જે તેમનાથી મોહબ્બત કરશે, તેની વિલાયતને કબુલ કરશે તો ખુદાની બારગાહમાં હું તેની જન્નતની જમાનત લઉં છું.’

(બેહારુલ અન્વાર, ભાગ-૩૬, પાના નં. ૨૯૬, હ. ૧૨૫)

આ હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)ની ખાસ અઝમત અને ખુસુસીયત છે કે જેના આધારે હઝરત ઈમામ જઅફર સાદિક (અ.સ.) ફરમાવે છે:

لَوْ أَدْرَكْتُهُ لَحَدَمْتُهُ أَيَّامَ حَيَاتِي

‘અગર હું તેમનો ઝમાનો પામતે તો આખી ઝિંદગી તેમની ખિદમત કરતે.’

(બેહાફલ અન્વાર, ભાગ-૫૧, પા. ૧૪૮, પ્ર. ૬, હ. ૨૩, ઈબ્ને ઝયનબ અલ નોઅમાની ૨.અ.ની અલ ગયબતમાંથી નકલ કરતા)

અઈમ્મએ મઅસુમીન (અ.મુ.સ.) હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)થી કેટલી હદે મોહુબત કરતા હતા અને કેટલી હદે તેમના વિયોગમાં આંસુઓ વહાવતા હતા. તેનો એક બનાવ અહીં વાર્ણવવાની ખુશબખ્તી પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છીએ.

સુદૈર સેરફીનું બયાન છે કે હું મુફ્ઝઝલ બિન ઉમર, અબુ બસીર અને અબાન બિન તગલબ અમારા આકા અને સરદાર હઝરત ઈમામ જઅફર સાદિક (અ.સ.)ની ખિદમતમાં હાજર હતા. અમે જોયું કે ઈમામ (અ.સ.) જમીન ઉપર બેઠા છે અને તેમની ઉપર એક ચાદર છે જેમાં ખીસ્સુ નથી અને બાંયો ચડાવેલી છે અને એવી રીતે ગિર્યા કરી રહ્યા છે કે જેવી રીતે એક માં પોતાના જવાન પુત્રના ગમમાં રડી રહી હોય. અત્યંત ગમગીન અને મુસીબતના આસાર આપના મુનઁવર ચહેરા ઉપર વર્તાય રહ્યા હતા અને રૂબસારોનો રંગ પાણ બદલાય ગયેલો હતો. આંખો આંસુઓથી ભરેલી હતી અને આમ ફરમાવી રહ્યા હતા:

سَيِّدِي غَيْبَتِكَ نَفْسٌ رُقَادِي وَ ضَيِّقَتِ عَلَيَّ مِهَادِي
 وَ ابْتَرَّتْ مِنِّي رَاحَةٌ فَوَادِي سَيِّدِي غَيْبَتِكَ أَوْصَلَتْ مُصَابِي
 بِفَجَائِعِ الْآبِدِ...

‘મારા આકા! આપની ગયબતે મારી ઉંઘને ઉડાડી દીધી છે. મારા આરામને ખત્મ કરી દીધો છે અને દિલના ચૈનને છિનવી લીધું છે.

મારા આકા! તમારી ગયબતે મારા ગમ અને મુસીબતને હંમેશની કરી નાખી છે. મસાએબને યાદ કરીને હવે તો એ એહસાસ પણ નથી થતો કે ક્યારે આંખોથી આંસુઓ નીકળે છે અને ક્યારે શ્વાસ લઉં છું...’

સુદૈરનું બયાન છે કે આ મંઝર જોઈને અમારા હોશ ઉડી ગયા, અકલ રૂખસત થઈ ગઈ, અમારા દિલ ઉપર એવો ગમ અને મુસીબત છવાઈ ગઈ કે તેનું શું બયાન કરું. અમને એ મહેસુસ થયું કે ઈમામ (અ.સ.) ઉપર કોઈ મોટી મુસીબત નાઝીલ થઈ ગઈ છે. ઈમામ (અ.સ.)ની પવિત્ર બારગાહમાં અરજ કરી: અય બેહતરીન મખ્લુકના ફરજંદ! તમે ન રડો. આ કયા ગમે આપના આંસુઓને જારી કરી દીધા છે અને આ ગિર્યા અને માતમનું કારણ શું છે.

ઈમામ (અ.સ.) એ એક લાંબી આહ નાખી અને ઈમામના ગમમાં વધારો થઈ ગયો અને ફરમાવ્યું:

‘અફસોસ થાય તમારી ઉપર! હું આજે સવારે કિતાબે જફર જોઈ રહ્યો હતો. જેમાં ખુદાની તકદીરો અને આઝમાઈશોનું વર્ણન હતું. જે કંઈ અત્યાર સુધી થઈ ચુક્યું છે અને જે કંઈ કયામત સુધી થનારૂં

છે તે બધી બાબતોનો તેમાં ઝિંક છે. આ ક્રિતાબ ખુદાએ હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) અને તેમના પછી ખાસ તૌરથી ઈમામોને અતા ફરમાવી છે.

તેમાં મેં અમારા ગાએબની ગયબતનું વાર્ણન જોયું. લાંબી ગયબતને જોઈ અને તેમની લાંબી જીંદગીને જોઈ અને તે ઝમાનામાં મોઅમીનોની આઝમાઈશોને જોઈ.

ગયબતના લાંબા હોવાના કારણે લોકોના દિલોમાં ઉદ્ભવનારી શંકાઓને જોઈ. દીનથી વધારે પડતા લોકોને મુરતદ થતા જોયા. લોકોને ઈસ્લામથી બહાર નીકળી જતા જોયા. ખુદાવંદે આલમ ફરમાવે છે કે “અમે દરેક ઈન્સાનના નામએ આમાલને તેની ગરદનમાં નાંખી દીધા છે.” તેનાથી મુરાદ વિલાયત છે. આ બધું જોઈને મારા ઉપર રૂદન તારી થઈ ગયું અને મને ગમ અને મુસીબતે ઘેરી લીધો...

(મુન્તખબુલ અસર, પાના નં. ૩૨૧-૩૨૨)

હજુ ઈમામે અસર (અ.સ.)ની ગયબત અસ્તિત્વમાં આવી ન હતી. ફક્ત ક્રિતાબમાં તેનું વાર્ણન જોઈને હઝરત ઈમામ જઅફર સાદિક (અ.સ.) આટલી હદે ગમગીન થઈ ગયા.

અગર આજે આપણા દિલોમાં આપણા ઝમાનાના ઈમામની જરા બરાબર પણ મોહુબત હોત તો આપણે પણ તેમના વિયોગમાં ગિર્યા અને ઝારી કરતા હોત. આ ગયબતના ઝમાનામાં જેવી રીતે મોઅમીનો અને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના ચાહનારાઓ આઝમાઈશોનો શિકાર બને છે અને દરેક પ્રકારની મુસીબતો અને બલાઓમાં ઘેરાય જાય છે. કેવી રીતે લાવારીસીની અને દરબદરની

ઝિંદગી પસાર કરી રહ્યા છે અને કેવી બેદર્દી અને બેરહમીથી કતલ કરવામાં આવી રહ્યા છે...

આપણા પાણ આંસુઓ વરસતા હોત, આપણી આંખો પાણ ભીની હોત, આપણી રાતોની ઉંઘ પાણ હરામ થઈ જાત. અગર વર્તમાન પરિસ્થિતિની આપણી ઉપર કોઈ અસર નથી તો તેનું કારણ એ છે કે આપણે આપણા દિલોમાં ઝમાનાના ઈમામની મોહુબ્બતને મેહસુસ નથી કરી રહ્યા.

કદાચ દુનિયાની મોહુબ્બતે અને વધારે પડતા ગુનાહોએ આ રીતે આપણા દિલ અને દિમાગ ઉપર કબજો જમાવી દીધો છે કે આપણામાં ઝમાનાના ઈમામની મોહુબ્બતનો એહસાસ બાકી નથી રહ્યો. જ્યારે કે આજ મોહુબ્બત દુનિયા અને આખેરતની ખુશખબ્તીની જમાનત છે.

ઈમામ (અ.સ.)ની ખિદમત

માતા પિતા પોતાના બાળકોને ભણાવે છે, તેઓને પરવાન ચઢાવે છે અને તેઓની દિલી તમન્ના એ હોય છે કે તેઓની અવલાદ મોટી થઈને કોઈ કામ પર લાગી જાય અથવા તો તેને કોઈ સારી નોકરી મળી જાય અને જ્યારે કોઈ મોટી કંપનીમાં અથવા તો ખાસ આંતરરાષ્ટ્રીય કંપનીમાં અથવા કોઈ મોટી સંસ્થામાં કોઈ નોકરી અથવા તો જવાબદારી મળી જાય છે તો તેને ઝિંદગીની કામ્યાબી અને ખુશબખ્તી સમજવામાં આવે છે. તે આધારે વિઝીટિંગ કાર્ડ બનાવવામાં આવે છે અને ખુબ જ ફિખ્રની સાથે બીજાની સમક્ષ રજુ કરવામાં આવે છે. ઈન્સાન બીજાઓની ગુલામીને આજના આ આધુનિક ઝમાનામાં 'નોકરી' અથવા તો 'સેવા' જેવા માનનીય નામથી યાદ કરે છે. તેના ઉપર ફિખ્ર અને ગર્વ કરે છે. પરંતુ મુલકનો માલિક કે જેના કબઝએ કુદરતમાં બધુ જ છે અને તે વલીએ મુલક કે જે અલ્લાહની પરવાનગીથી આ કાએનાત ઉપર સંપૂર્ણ અધિકારનો હક્ક ધરાવે છે, તેમની ગુલામી અને તેમની નોકરી અને તેમની ખિદમતને કોઈ ખાસ મહત્ત્વ નથી આપતો અને તેથી જ ઝલીલ અને રૂસ્વા થાય છે. એટલા માટે કે ઈઝઝત તો ફક્ત અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા માટે, તેના રસુલ માટે અને મોઅમીનો માટે છે. જ્યારે તે ઈઝઝતદાર હઝરાતથી જોડાએલો નહિ હોય તો પછી કેવી રીતે તે ઈઝઝતદાર બની શકે? લોકો સમુદ્રને છોડીને અમુક સામાન્ય ટીપાઓથી જોડાવવા ઉપર ગર્વ મેહસુસ કરે છે. જ્યારે કે એ સામાન્ય ટીપાઓની કોઈ હૈસિયત નથી કે બીજાઓને કંઈ આપી શકે.

બહુરહાલ અગર અત્યારના ઝમાનામાં કોઈ છે કે જે ફક્ત જમીનના અમુક હિસ્સાઓ પર નહિ બલકે સમગ્ર કાએનાત ઉપર ખુદાની પરવાનગીથી માલિકીનો હક્ક ધરાવે છે અને જેના ઈખ્તેયારમાં બધુ જ છે, તે ફક્ત હઝરત હુજૂત ઈબ્નિલ હસન અલ અસ્કરી, આખેરૂઝઝમાન હઝરત ઈમામ મહુદી (અ.સ.) છે, જે ઝમાનાના ઈમામ છે. તેઓ ફક્ત જમીન ઉપર નહિ બલકે સમગ્ર મખ્લુકાત ઉપર ખુદાની હુજૂત અને તેના નુમાઈન્દા છે. આ ગયબતના ઝમાનામાં તેમની ખિદમત કરવાનો જે અજ અને સવાબ છે અને તેમના ખિદમત ગુઝારોની જે અઝમત અને મરતબો છે તે બયાન ન કરી શકાય તેવો છે, બલકે તે ઈન્સાનની સોચ અને વિચારથી પાણ ખુબ જ બલંદ છે. આ અઝમતનો અંદાજો ફક્ત તેનાથી લગાવી શકાય છે કે મઅસુમ ઈમામ કે જેમનો દરેક શ્વાસ અલ્લાહની ઈબાદત છે તેમનું ફરમાન છે:

‘અગર હું તેમનો ઝમાનો પામતે તો આખી ઝિંદગી તેમની ખિદમત કરતે.’

અર્થાત્ હઝરત ઈમામ મહુદી (અ.સ.)ની ખિદમત ખુદ એક અલ્લાહ તઆલાની બલંદ ઈબાદત છે. અગર આપણે દુનિયામાં ઈઝઝત અને આખેરતમાં સઆદતના બલંદતરીન દરજજા પ્રાપ્ત કરવા યાહુતા હોઈએ તો આપણે ઝમાનાના ઈમામની ખિદમત કરવી જોઈએ.

આ સમયે ઈમામે અસ્ર (અ.સ.) ગયબતના પદ્દામાં છે. નથી ખબર કે અત્યારે જમીનનો એ કયો ખુશ કિસ્મત હિસ્સો છે કે જ્યાં ઈમામે ઝમાના ઝિંદગી પસાર કરી રહ્યા છે? આથી આ પરિસ્થિતિમાં તેમની ખિદમતમાં હાજર રહેવું અને આપણા શરીર

થકી તેમની ખિદમત કરવાની શક્યતા દરેકને પ્રાપ્ત નથી. પરંતુ ખુદાવંદે આલમના ફઝલ અને કરમથી એ પણ દૂર છે કે આ ગયબતના ઝમાનામાં રહેનારાઓને ઈમામે અસ્ર (અ.સ.)ની ખિદમતની સઆદતથી સંપૂર્ણ રીતે વંચિત રાખે. એક રિવાયતમાં આ રીતે છે:

‘જે લોકો અમારી ઝિયારત માટે નથી આવી શકતા,
અગર તેઓ અમારા ઝાએરની ઝિયારત કરે તો તેઓને
અમારી ઝિયારત કરવાનો સવાબ મળશે.’

અગર આપણે પ્રત્યક્ષ રીતે ઈમામે ઝમાનાની ખિદમતની સઆદત પ્રાપ્ત નથી કરી શકતા તો ખિદમતના બીજા રસ્તાઓ ખુલ્લા છે.

ખુદાવંદે આલમે સુરએ મુબારકે જુમ્આ અને બીજા સુરાઓમાં પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.)ની જવાબદારીઓ આ રીતે બયાન ફરમાવી છે:

૧) અલ્લાહની આયતોની તિલાવત

૨) લોકોને ચારિત્ર્ય અને ફૂહાની રીતે પાકો પાકીઝા કરવા એટલે કે તેઓની ઝિંદગીમાં હયવાની પહેલુઓ ઉપર ઈન્સાની પહેલુઓને અગ્રતા આપવી

૩) ઈલ્મ અને હિકમતની તઅલીમ આપવી

૪) દીનની તબ્લીગ અને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની વિલાયત બીજાઓ સુધી પહોંચાડવી

૫) કુરઆનની તઅલીમાતની સ્પષ્ટતા કરવી.

જો કે ઈમામ (અ.સ.) રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.)ના વસી, ખલીફા અને જાનશીન છે. આ આધારે ઈમામ (અ.સ.)ની જવાબદારીઓ પણ એજ પ્રકારની છે. એ બાબત સ્પષ્ટ છે કે આ બધા કાર્યો ફક્ત ઝુહુરના સમયથી મખસુસ નથી એટલે કે એમ નથી કે અત્યારે આપણી કોઈ જવાબદારી નથી, નહિ હરગીઝ તેમ નથી. એ તમામ જવાબદારીઓ આજે પણ અદા કરવાની છે. શું લોકો નથી ચાહતા કે અલ્લાહ તઆલાના હુકમો અમલી બને? જે શખ્સ આ ગયબતના ઝમાનામાં તે કાર્યોને અમલી સ્વરૂપ આપવાની કોશિશ કરશે તે ઝમાનાના ઈમામનો સૌથી શ્રેષ્ઠ ખિદમત ગુઝાર હશે.

૧) અલ્લાહની આયતોની તિલાવત:

અલ્લાહની આયતોની તિલાવત કરવા માટે કુરઆને કરીમને જાણવું અત્યંત જરૂરી છે. ઓછામાં ઓછું આપણને દરેકને કુરઆને કરીમની એકદમ સાચી રીતે તિલાવત કરતા આવડવું જોઈએ. આ વાત કેટલી હદે અફસોસનાક છે કે હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) એ કુરઆને કરીમ અને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ને એક સાથે કરાર દીધા છે અને એવી રીતે ફરમાવ્યું છે કે તે બન્નેમાં જુદાઈ ક્યારેય શક્ય નથી. તો પછી તે કેવી રીતે બની શકે કે આપણે એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની મોહબ્બતના દાવેદાર તો હોઈએ પરંતુ કુરઆને કરીમથી માહિતગાર ન હોઈએ. તેને યોગ્ય અને સારી રીતે પઢી ન શકતા હોઈએ. કુરઆને કરીમની સાચી અને યોગ્ય રીતે તિલાવત કરવી એ કુરઆનની તરફનો પહેલો તબક્કો છે. બીજો તબક્કો તેને તજવીદની સાથે પઢવું છે એટલે કે કુરઆનના શબ્દોને સહીહ અરબીમાં અદા કરવામાં આવે. ત્યારબાદ તરતીલ છે. આ બધા તો

કુરઆને કરીમની તિલાવત કરવાના તબક્કાઓ છે. કુરઆને કરીમને સમજવું એ એક બીજું મહત્ત્વનું કાર્ય છે. કુરઆને કરીમ અલ્લાહ તઆલાના કલામ છે. જે શપ્સ ખુદાવંદે આલમની વાતોને સમજવા ચાહતો હોય અને એ જાણવા ચાહતો હોય કે ખુદા પોતાના બંદાઓથી શું ચાહે છે તો તેની એ જવાબદારી છે કે કુરઆને કરીમને સમજીને પઢે, તિલાવતની સાથે સાથે તેના અર્થ અને ભાવાર્થ ઉપર પણ ચિંતન મનન કરે. કારણ કે એહલેબૈત (અ.મુ.સ.) આ દુનિયામાં સૌથી શ્રેષ્ઠ છે આથી તેમની મોહુબ્બતનો દમ ભરનારાઓને કુરઆને કરીમની તિલાવત અને તેને સમજવામાં સૌથી આગળ રહેવું જોઈએ. આ તે મૈદાન છે કે જેમાં આપણા બાળકો, બાળકીઓ અને નવયુવાનો વધારે પડતા આગળ નથી. દરેક ઘરમાં ફક્ત કુરઆને કરીમનું હોવું એ કાફી નથી, બલકે તેની તિલાવત થવી પણ ખુબ જ જરૂરી છે. રિવાયતમાં છે કે ‘જે ઘરમાં કુરઆને કરીમની તિલાવત કરવામાં આવે છે, તે ઘર આસ્માનવાળાઓ માટે એવી રીતે ચમકે છે જેવી રીતે જમીનવાળાઓ માટે સિતારાઓ ચમકે છે.’ આ ઝમાનામાં શરીકે કુરઆન ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની ખિદમતનો એક રસ્તો કુરઆને કરીમની તિલાવત છે.

‘જે શપ્સ એમ ચાહતો હોય કે જન્મતમાં તેમની સાથે રહે તો તેને જોવે કે તે દરરોજ કુરઆને કરીમની તિલાવત કરે અને તેનો સવાબ ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ને હદીયો કરે.’

(કાફી, ભાગ-૨, પાના નં. ૬૧૮, હ. ૪)

૨) રૂહાની અને ચારિત્ર્યની તઅલીમ:

ઈન્સાનને હયવાની ખસલતોથી પાક કરીને ઈન્સાનના અખ્લાક અને ચારિત્ર્યને તૈયાર કરવું એ સર્વશ્રેષ્ઠ કામ છે અને આ કામ અંબીયા (અ.મુ.સ.)નું કામ છે. આ ઝમાનામાં લોકોમાં અખ્લાકી તઅલીમને ફેલાવવી અને સૌથી શ્રેષ્ઠ અખ્લાકથી સુસજ્જ કરવા ઈમામે અસ્ર (અ.સ.)ની ખુશનુદીનું સબબ છે.

જ્યારે હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)નો પૂરનૂર ઝુહુર થશે ત્યારે સમગ્ર દુનિયામાં ગદીરી ઈસ્લામ પ્રચલિત કરશે. જો કે આ બધા કાર્યો સામાન્ય પદ્ધતિ થકી થશે. આ મહાન કાર્ય માટે ઘણા બધા લોકોની જરૂરત પડશે. એવા લોકોની જરૂરત પડશે કે જેમનું ઈમાન મઝબુત હોય અને અમલ અને અખ્લાકમાં સરબલંદ હોય. આ પ્રકારના લોકોની તરબીયત કરવી ઈમામે અસ્ર (અ.સ.)ની મોટી ખિદમત છે. અખ્લાકના ઘરેણાઓથી સુશોભિત થવું ગયબતના ઝમાનાની એક મહત્ત્વની જવાબદારી છે. આ પ્રકારની તરબીયત મુશ્કીલ જરૂર છે પરંતુ અશક્ય નથી. જો કે મુશ્કીલ છે, તેથી તેનો અજ અને સવાબ પણ ખુબ જ છે. આ મુશ્કેલી તે સમયે આસાન થઈ જાય છે, જ્યારે આપણે હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)ને આપણા તમામ આઅમાલ ઉપર ગવાહ સમજીએ. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ઈમામ (અ.સ.) અલ્લાહ સુખ્હાનહુ વ તઆલાની સિફાતોનો અરીસો છે. ખુદાવંદે આલમ તે છે કે જે દરેક વસ્તુનું ઈલ્મ ધરાવે છે. તે દરેક વસ્તુને જોઈ રહ્યો છે અને દરેક વાત સાંભળી રહ્યો છે. તે દરેક બાબત ઉપર ગવાહ છે. આથી હવે જે શખ્સ ઈમામ (અ.સ.)ને મઅસુમ સમજતો હોય, તેમને અલ્લાહના નુમાઈન્દા અને ખલીફા સમજતો હોય તેણે એ યકીન

રાખવું જોઈએ કે અલ્લાહના નુમાઈન્દા ઈમામે ઝમાના (અ.સ.) આપણા તમામ આઅમાલથી માહિતગાર છે અને દરેક વાત ઉપર ગવાહ છે.

ચોક્કસ તે શખ્સ જે પોતાના તમામ આઅમાલ બલ્કે પોતાની વિચારધારા અને ખયાલ ઉપર પણ પોતાના ઈમામને ગવાહ જાણતો હોય અને જેનો એ અકીદો હોય કે આપણા દરેક અમલથી આપણા ઈમામ માહિતગાર છે તો તે ઈન્સાન જરૂર પોતાના આઅમાલ અને અખ્લાકની સુધારણા કરશે. એટલા માટે કે આ ગુણોની સાથે ઈમામની સમક્ષ જવામાં તે શરમ અનુભવશે કે જે ઈમામને નાપસંદ છે.

અત્યારે આપણા સમાજમાં જે સમસ્યાઓ દેખાય રહી છે, સંબંધો ટૂટી રહ્યા છે, ઘરો બરબાદ થઈ રહ્યા છે, વિરોધાભાસ વધી રહ્યો છે, તરક્કીને બદલે પડતી થઈ રહી છે તેનું કારણ એ નથી કે અગાઉની સરખામણીએ સગવડતાઓ ઓછી થઈ ગઈ છે અથવા ભણેલા ગણેલા લોકોની સંખ્યા ઓછી થઈ ગઈ છે... બલ્કે તેનું કારણ એ છે કે આપણી ચારિત્ર્યની હાલત ખરાબથી ખરાબ થઈ ગઈ છે અને વધુને વધુ ખરાબ થઈ રહી છે. આપણે થોડીવાર માટે વિચાર કરીએ કે આ સંબંધોનું ટૂટવું, આ ઘરોનું બરબાદ થવું, આ બાળકોનું માં-બાપની મોહબ્બતથી વંચિત થવું, આ વિરોધાભાસનું વધવું, શું આ બધું આપણા ઈમામ (અ.સ.)ને પસંદ છે? શું આ બધી પરિસ્થિતિનું ઈલ્મ આપણા ઈમામને નથી? શું આ બધી વાતો ઈમામ (અ.સ.)ની નારાઝગીનું કારણ નથી? ચોક્કસ છે.

તો દરેક તે શખ્સ કે જે ચારિત્ર્યની સુધારણાની કોશિશ કરશે અને સમાજમાં અખ્લાકી કદ્રોને જીવંત કરશે તે ઈમામ (અ.સ.)ની

દોઆઓમાં શામેલ થશે. આ રૂહાની અને ચારિત્ર્યની તઅલીમ ઈમામ (અ.સ.)ની એક ખિદમત છે. આજે આપણા સમાજમાંથી અખ્લાક એટલા માટે રૂખ્સત થઈ ગયો છે કે આપણે તેનું વાર્ણન કરવાનું છોડી દીધું છે.

તે લોકો કે જેઓ હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.)નો ઈન્તેઝાર કરી રહ્યા છે, એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના અખ્લાકથી સુસજ્જ થવાને પોતાની જવાબદારી સમજી રહ્યા છે અને તેઓની ઝબાન ઉપર ઈમામ (અ.સ.)ના ઝુહુરના વહેલા થવાની દોઆ છે તો તેઓનું દિલ પણ તેમના આગમન માટે તૈયાર હોવું જોઈએ. કારણ કે બારગાહે ઈમામતમાં ખુલુસે દિલ અને પાક દિલનું ખુબ જ મહત્વ છે, રિયાકારીનું નહિ. દિલમાં દરેક માટે સારૂ ઈચ્છવામાં આવતુ હોય, મખ્લુકે ખુદાથી નફરત કરવી દિલના વાતાવરણને ખરાબ અને બદબુદાર બનાવી દે છે. સાહેબાને તત્હીરથી મોહુબ્બત કરવા માટે દિલનું પાકો પાકીઝા હોવું ખુબ જ જરૂરી છે.

ઈમામ (અ.સ.)નો ઈન્તેઝાર કરનારે ફક્ત ખુદા ઉપર ભરોસો કરવો જોઈએ. તેણે પોતાના દિલ અને દિમાગને ફક્ત ખુદાને સોંપી દેવા જોઈએ. દિલ ફક્ત ખુદા અને ખુદાવાળાઓની મોહુબ્બતથી એટલી હદે ભરપૂર હોવું જોઈએ કે તેમાં બીજા કોઈ માટે કોઈ જગ્યા ન હોવી જોઈએ. દિલની પાકીઝા જમીન શેહવત, ગફલત અને ગુસ્સાની જગ્યા નથી. આ બધી તો શયતાનની ચરાગાહ છે. જે શખ્સ પોતાની ઝાતને શયતાનને સોંપી દેશે તે રેહમાનનો બંદો કેવી રીતે બની શકે છે?

ઈમામ (અ.સ.)નો ઈન્તેઝાર કરનારે પોતાના દિલની હાલતને આ દુનિયા અને તેની રંગીનીઓની મોહુબ્બતથી પાક રાખવી

જોઈએ. સાચી દોસ્તીનો તકાઝો એ છે કે દોસ્તના દુશ્મનથી દુશ્મની રાખવી છે. એ વાત બિલ્કુલ સ્પષ્ટ છે કે એહલેબૈત (અ.મુ.સ.) એ ક્યારેય પણ દુનિયાને પસંદ કરી નથી. તો પછી તેઓ તે લોકોને કેવી રીતે પસંદ કરશે અને તેને પોતાના લશ્કરમાં કેવી રીતે શામેલ કરશે કે જેઓ દુનિયાના ગુલામ થઈ ગયા હોય.

એહલેબૈત (અ.મુ.સ.) ખુદાની નઝદીકીની એ બલંદ મંઝીલ ઉપર ફાએઝ છે કે જ્યાં કોઈ પણ મલકે મુકર્રબ અથવા તો નબીએ મુરસલ પહોંચી શકતું નથી. આ બલંદ મંઝીલ સુધી પહોંચવું તે કોઈના હાથની વાત નથી. પરંતુ તે રસ્તા ઉપર જરૂર ચાલી શકાય છે અને તે દિશામાં જરૂર કદમ ઉઠાવી શકાય છે. અગર ઈન્સાન પોતાને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના અખ્લાકથી સુસજ્જ કરી લે તો **مَّا كَلَّ الْأَبْيَاتِ** એટલે કે એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)માંથી ની મંઝીલ ઉપર જરૂર પહોંચી શકે છે પછી ભલે તેનો વંશ એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)થી ન મળતો હોય અને તેનાથી ઉલ્ટુ અગર તે રસ્તાનો મુસાફીર નહિ હોય તો **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** એટલે કે અબુ લહબના બંને હાથો ભાંગી જાયનું ઉદાહરણ બનશે, ભલે પછી તે સગાવહાલામાંથી કેમ ન હોય.

બહરહાલ આ ગયબતનો ઝમાનો કે જે ઈમામ (અ.સ.)ના ઝુહુર માટે આમાદા અને તૈયાર થવાનો ઝમાનો છે. તેમાં પોતાની ઝાતને એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના અખ્લાકથી સુસજ્જ કરવી અને બીજાઓમાં એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ના અખ્લાકની તઅલીમને ફેલાવવી તે ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની એક ખિદમત છે. આ તે ઘરાનો છે કે જે ખાદીમોની ખુબ જ દેખભાળ કરે છે.

૩) ઈલમ અને હિકમતની તઅલીમ:

પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.) એ અમુક છોકરાઓને જોઈને ફરમાવ્યું:

‘આખરી ઝમાનાના બાળકો ઉપર તેમના વાલેદૈનના કારણે અફસોસ.’

લોકોએ પુછ્યું: શું મુશરીક વાલેદૈન તરફથી? ફરમાવ્યું: નહિ. બલકે તે વાલેદૈન સંબંધીત કે જે મોઅમીન છે. આ લોકો પોતાના બાળકોને દીનની તઅલીમ નહિ આપે. ન ફક્ત દીનની તઅલીમ નહિ આપે બલકે તેઓને દીનની તઅલીમ પ્રાપ્ત કરવાથી મનાઈ કરશે. આ લોકો દુનિયાના બહુ ઓછા ફાયદા ઉપર ખુશ થઈ જશે. હું તેવા લોકોથી બેઝાર છું અને તે લોકો મારાથી દૂર છે.

(જામેઉલ અખ્બાર, પાના નં. ૧૦૬)

પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.) કંઈ સામાન્ય વાત ઉપર અફસોસ પ્રદર્શિત કરતા ન હતા. અફસોસનું પ્રદર્શિત કરવું એ દર્શાવે છે કે વાત અત્યંત મહત્વની છે કે જેનું દર્દ આં હઝરત (સ.અ.વ.) અનુભવી રહ્યા છે. પયગમ્બરે અકરમ (સ.અ.વ.)ને દુઃખી કરવા કોઈ પણ મોઅમીન માટે શોભીતુ નથી અને ન તો ઈમાન તેની રજા આપે છે.

આ ઉપરાંત આં હઝરત (સ.અ.વ.)નું તે લોકોથી બેઝાર હોવાનું એલાન કરવું દર્શાવી રહ્યું છે કે આ પ્રકારના લોકોની આખેરત કેટલી હદે દર્દનાક હશે.

આ તો તે લોકોનો અંજામ છે કે જેઓ પોતાની અવલાદને દીનની તઅલીમ નથી આપી રહ્યા. હવે જરા એ લોકોની મંજેલત અને દરજ્જાને પાણ જોઈએ કે જેઓ ઈલ્મ અને હિક્મતની તઅલીમાતથી બીજાઓને તૃપ્ત કરાવી રહ્યા છે.

હઝરત ઈમામ હસન અસ્કરી (અ.સ.) એ પોતાના દાદા હઝરત ઈમામ મોહમ્મદ તકી (અ.સ.)થી આ રિવાયત નોંધ કરી છે કે:

‘તે આલીમ જે આલે મોહમ્મદ (અ.મુ.સ.)ના તે યતીમોની સરપરસ્તી કરે કે જેઓ પોતાના ઝમાનાના ઈમામથી દૂર છે, હૈરાન અને પરેશાન છે, શયતાનની જાળમાં સપડાએલા છે, અમારા દુશ્મનોના ઘેરામાં છે. જે તેઓને આ હૈરાની અને પરેશાનીમાંથી બહાર કાઢશે, શયતાની વસવસાઓને દૂર કરશે, અઈમ્મએ મઅસુમીન (અ.મુ.સ.)થી પ્રાપ્ત કરેલા દલીલ અને બુરહાન થકી દુશ્મનો ઉપર પ્રભુત્વ હાસીલ કરશે તે આલીમોની ફઝીલત અને મહાનતા ઈબાદતગુઝારો ઉપર એવી રીતે છે જેવી રીતે આસ્માન, અર્શ, કુરસી અને હિજાબાતની મહાનતા જમીન ઉપર અથવા તો સામાન્ય સિતારાઓ ઉપર ચંદ્રમીના ચાંદની માફક.’

(તફસીરે ઈમામ હસન અસ્કરી (અ.સ.), પાના નં. ૩૪૪, હ. ૨૨૪)

આ સિલસિલામાં અમીરૂલ મોઅમેનીન હઝરત અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.)થી એક રિવાયત છે:

‘અમારો તે શીઆ જે અમારી શરીરતથી માહિતગાર છે અને તેનું ઈલ્મ ધરાવે છે, અમારા કમઝોર શીઆઓને જેહાલતના અંધકારથી આ ઈલ્મના નૂરની તરફ લાવે કે જે અમે તેઓને અતા કર્યું છે તો તે શખ્સ કયામતના મૈદાનમાં એવી રીતે લાવવામાં આવશે કે તેના માથા ઉપર નૂરનો એક તાજ હશે કે જેનું નૂર તમામ મહેશરવાસીઓને પ્રકાશિત કરી રહ્યું હશે અને તેના શરીર ઉપર એવો કિંમતી લિબાસ હશે કે તેનો એક દોરો સમગ્ર દુનિયાથી વધારે કિંમતી હશે.

તે સમયે એક શખ્સ અવાજ આપશે અય ખુદાના બંદાઓ! આ આલે મોહમ્મદના અમૂક આલીમોનો એક શાગીદ છે. તેણે જેને પણ દુનિયામાં જેહાલતની પરેશાનીઓમાંથી કાઢ્યા છે તેઓ તે નૂરથી જોડાય જાય કે જેથી મહેશરના અંધકારથી જન્નતની નૂરાનિચ્ચત સુધી પહોંચાડી દે.

આથી દરેક તે શખ્સ કે જેને તેણે દુનિયામાં એક નેકી તઅલીમ કરી હશે અથવા તો તેના દિલથી જેહાલતના કોઈ તાળાને ખોલ્યું હશે અથવા કોઈ શંકા બાબતે સ્પષ્ટતા કરી હશે અને તે શંકામાંથી છૂટકારો અપાવ્યો હશે તે બધાને તે જન્નતમાં લઈ જશે.’

(તફસીરે ઈમામ હસન અસ્કરી (અ.સ.), પાના નં. ૩૩૯)

ખુદાના બંદાઓને દીનની તઅલીમાતથી પરિચિત કરાવવા, તેઓને હલાલ અને હરામથી માહિતગાર કરાવવા તે રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) અને તેમના વલીઓનું કામ છે. આ ગયબતના

ઝમાનામાં જે તે રસ્તા ઉપર કદમ ઉઠાવશે તેને ઝમાનાના ઈમામની ખિદમત ગુઝારીનો શરફ પ્રાપ્ત થશે. જેટલી હદે ઈલ્મ અને હિકમતની તઅલીમાતને ફેલાવવામાં તેનો ફાળો હશે તેટલોજ તેનો દરજ્જો વધારે બલંદ હશે.

૪) એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની વિલાયતની તબ્લીગ:

હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.વ.) તમામ અંબિયા અને મુરસલીનના સરદાર અને અલ્લાહની બારગાહથી દરેક નજીક લોકોના સૈયદ અને સરદાર છે. તેમની રિસાલત અને નુબુવ્વતથી વધારે કોઈની રિસાલત અને નુબુવ્વત નથી. તેમના પયગામથી શ્રેષ્ઠ કોઈનો પયગામ નથી. તેમની જવાબદારીઓથી વધારે કોઈની જવાબદારી નથી. તેમની તબ્લીગથી ઉચ્ચ કોઈની તબ્લીગ નથી અને તેમની ઝિંદગીથી શ્રેષ્ઠ કોઈની ઝિંદગી નથી.

અગર આપણે આં હઝરત (સ.અ.વ.)ની સિરત ઉપર એક નજર કરીએ તો આપણને જણાશે કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) એ પોતાની સામાન્ય તબ્લીગ અને દઅવતની શરૂઆત મક્કએ મોકર્રેમામાં ‘દઅવતે ઝુલ્અશીરા’ થી કરી હતી અને છેલ્લી તબ્લીગ ગદીરે ખુમમાં ફરમાવી હતી. દઅવતે ઝુલ્અશીરા પાણ અલ્લાહના હુકમ ઉપર અમલ હતો **وَأَنْزَلْنَاكَ الْآفَاقِينَ ... “અને તમારા નજીકના સગાવહાલાઓને ડરાવો.”** નું પાલન હતું અને ગદીરમાં એલાન આયએ બલ્લીગનું અનુસરણ હતું. પ્રથમ દઅવત પાણ ખુદાના હુકમથી અને આખરી એલાન પાણ ખુદાના હુકમથી હતું. બન્ને જગ્યાઓએ હઝરત મુરસલે આઅઝમ (સ.અ.વ.) એ ઈમામ અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (અ.સ.)ની વિલાયત, ખિલાફત,

વિસાયત અને ઈમામતનું એલાન ફરમાવ્યું. એટલે કે રિસાલતની શરૂઆત અને તેનો અંત એહલેબૈત (અ.મુ.સ.)ની વિલાયત છે. આજ તે મહત્ત્વનો વિષય છે કે જે શરૂઆતથી જ હુમલાઓનો શિકાર રહ્યો છે અને આજે પણ તેના ઉપર હુમલાઓ થઈ રહ્યા છે. આથી તેનો બચાવ કાલે જેટલો જરૂરી હતો તેટલોજ આજે પણ જરૂરી છે. કારણ કે હુમલાઓ કરવાનો અંદાજ અને પદ્ધતિ બદલાય ગઈ છે. આ આધારે બચાવ અને રક્ષણની પદ્ધતિ પણ અલગ હશે.

હઝરત ઈમામ જઅફરે સાદિક (અ.સ.) એ ખયસમાને ફરમાવ્યું:

‘અમારા ચાહનારાઓને અમારા સલામ કહેજો અને તેઓને આ પયગામ આપજો કે તેઓ ખુદાનો તકવા ઈપ્તેયાર કરે, નેક આમાલ બજાવી લાવે, તંદુરસ્ત લોકો બિમારોની અયાદત કરે, માલદાર લોકો ગરીબોનો ખયાલ કરે. જીવંત લોકો મરનારના જનાઝામાં શરીક થાય, એકબીજાઓના ઘરે જાય અને દીનના ઈલ્મની ચર્ચા કરે.

તેમાં અમારા અમ્રની ઝિંદગી છે.

ખુદાયા! તેને ઉપર રહેમ કરે જે અમારા અમ્રને જીવંત કરે.’

(બેહારુલ અન્વાર (બૈરૂત), ભાગ-૭૮, પાના નં. ૨૧૯)

એક બીજી હદીસમાં આ પ્રમાણે ફરમાવ્યું:

‘એકબીજાના ઘરે જાય, તેઓની એકબીજાથી મુલાકાત અમારા અમ્રની ઝિંદગી છે.’

ત્યારબાદ ઈમામ (અ.સ.) એ હાથોને બલંદ કરીને આ દોઆ ફરમાવી:

رَحِمَ اللهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرًا

‘ખુદાયા! તેના ઉપર રહેમ કર જે અમારા અમને જીવંત કરે.’

(બેહારુલ અન્વાર, ભાગ-૭૧, પાના નં. ૨૨૩)

એક બીજી હદીસમાં આમ ફરમાવ્યું:

أَحْيُوا أَمْرًا رَحِمَ اللهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرًا

‘અમારા અમને જીવંત કરો, ખુદા તેના ઉપર રહેમ કરે જે અમારા અમને જીવંત કરે.’

(હદીથતુલ ઉમ્મહુ એલા એહકામીલ અઈમ્માહ, ભાગ-૫, પાના ૧૮૩)

اجْتَبِعُوا وَتَذَاكُرُوا تَحَفُّ بِكُمْ الْمَلَائِكَةُ رَحِمَ اللهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرًا

‘એક જગ્યાએ એકઠા થઈ અમારી હદીસોનો ઝિક કરો, મલાએકા તમને ઘેરી લેશે. ખુદા તેના ઉપર રહેમ કરે જે અમારા અમને જીવંત કરે.’

(વસાએલુશશીઆ, ભાગ-૧૨, પાના નં. ૨૨)

હઝરત ઈમામ જઅફર સાદિક (અ.સ.)નું હાથોને બલંદ કરીને દોઆ કરવી એ કંઈ સામાન્ય ફઝીલતની વાત નથી. દુનિયાનું મોટામાં મોટું ઈનામ આ દોઆની સામે કંઈ મહત્ત્વ નથી ધરાવતું. અગર આ ગયબતના ઝમાનામાં ઈમામ સાદિક (અ.સ.)ની

દોઆઓમાં શામેલ થવા ચાહતા હોઈએ તો તેમની ઈમામત અને વિલાયતના અમ્રને જીવંત રાખીએ.

હઝરત ઈમામ મોહમ્મદ બાકીર (અ.સ.)ની આ રિવાયત કેટલી અઝીમ છે. ખુદાવંદે આલમ આપણને તે રિવાયતના અર્થ અને ભાવાર્થને સમજવાની અને તેના મિસ્દાક (ઉદાહરણ) બનવાની તવફીક અતા ફરમાવે.

ઈમામ (અ.સ.) એ મયસરને પુછ્યું:

‘શું તમે લોકો ક્યારેય આપસમાં બેસો છો અને હદીસોનો ઝિક્ક કરીને ચર્ચા કરો છો?’

અરજ કરી: જી હા. અમે બેસીએ છીએ, હદીસોનો ઝિક્ક કરીએ છીએ અને ચર્ચા કરીએ છીએ.

ઈમામ (અ.સ.) એ ફરમાવ્યું:

‘ખુદાની કસમ! હું પણ અમૂક સમયે આ પ્રકારની બેઠકોમાં શામેલ થવા ઈચ્છું છું. ખુદાની કસમ! હું તમારા લોકોની ખુશબુને પસંદ કરું છું. તમારી જાનોથી મોહબ્બત કરું છું. તમે લોકો ખુદાના દીન ઉપર છો, મલાએકાના દીન ઉપર છો. હાં, પરહેઝગારી અને ઈજતેહાદમાં કોશિશ થકી મારી મદદ કરો.’

(કાફી, ભાગ-૨, પાના નં. ૧૮૭, હ. ૫)

આ પ્રકારની રિવાયતોથી એ સ્પષ્ટ થઈ જાય છે કે અઈમ્મએ મઅસુમીન (અ.મુ.સ.)ને આ પ્રકારની મજલીસો અને બેઠકોમાં શામેલ થવું કેટલું પસંદ છે અને જ્યાં તેમનો અમ્ર જીવંત કરવામાં આવતો હોય ત્યાં તેઓ શરીક થવા ચાહે છે. અગર આપણે એ

ચાહતા હોઈએ કે આપણા ઝમાનાના ઈમામ હઝરત વલીએ અસ્ર (અ.સ.) આપણી મજલીસો અને બેઠકોમાં શરીક થાય તો આપણે તેમની હદીસોનો ઝિક્ક કરવો જોઈએ અને ઈમામત અને વિલાયતના અમ્નને જીવંત રાખવો જોઈએ.

ખુદાવંદે આલમને તેની અઝમત અને જલાલત તથા અસ્માએ હુસ્નાનો વાસ્તો આપીને મોહમ્મદ અને આલે મોહમ્મદ (અ.મુ.સ.)ના સદકામાં દિલના ઉંડાણથી, ખુલુસે નિચ્યતની સાથે દોઆ કરીએ કે આ ગયબતના ઝમાનામાં ઈમામની ખિદમતની એવી તવફીક અતા ફરમાવે કે જે ઈમામે ઝમાના (અ.સ.)ની ખુશનુદી અને તેમના પવિત્ર હોઠો ઉપર મુસ્કુરાહટનું કારણ બને. આમીન.